

SHAXS TASHABBUSKORLIGI NAMOYON BO'LISHIDA TOLERANTLILIK O'RNI

Asqarova Diyora Axlidin qizi

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti

Psixologiya (faoilyat turlari bo'yicha) mutaxassisligi 2-kurs magistri

Shaxs tashabbuskorligi va tolerantlik, jamiyatda rivojlanish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda bir bilan bog'liq bo'lgan tushunchalardir.. Har bir insonning o'z fikrini, qarorini erkin bildirish va amalga oshirish huquqi shaxsiy tashabbuskorlikni shakllantiradi. Shuni ham ta'kidlash joizki, tolerantlik jamiyatda ko'plab farqlarga, fikrlar, qarashlar va hayot tarzlariga befarq bo'lmaslikka balki hurmat ko'rsatishga undaydi. Bu tushunchalar bir-birini to'ldirib, ijtimoiy yuksalishga olib keladi. Shaxs tashabbuskorligi insonning o'z hayotida mas'uliyatni o'z zimmasiga olish, yangi g'oyalarni olg'a surish va o'z o'rnini bilan jamiyatni rivojlantirishga intilishidir. Birinchi navbatda, ichki erkinlik, motivatsiya va o'ziga bo'lgan ishonchni talab qiladi. Tashabbuskorlik ko'pincha yangi loyihalar yaratish, o'zaro munosabatlarda yangilik yaratish bilan bog'liq deb aytish mumkin.

Tolerantlik esa, boshqa odamlarning fikrlariga, diniy e'tiqodlariga, irqiga, madaniyatiga yoki hayot tarziga nisbatan hurmat ko'rsatish, ular bilan tinchlik va yaxshi munosabatlarni saqlashni anglatadi. Tolerantlik insonlarni bir biriga o'zaro hurmati, va ularning farqliligini qadrlashni ham o'z ichiga oladi. Jamiyatda tolerantlik yuqori darajada bo'lsa, shaxslar o'z tashabbuslarini amalga oshirishda eng kam qarshilikka duch keladilar. Shaxs tashabbuskorligini rivojlantirishda tolerantlikning o'rnini tolerantlik shaxslarning o'z tashabbuslarini amalga oshirish jarayonida muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Bu, ayniqsa, ko'p millatli, ko'p madaniyatli jamiyatlarda ko'proq ahamiyat kasb etadi. Tolerant jamiyatda, shaxslar o'z g'oyalarini erkin ravishda ifoda etishlari mumkin, chunki ular boshqalar tomonidan qabul qilinishini va

hurmatga sazovor bo'lishini bilishadi. Tolerantlikning rivojlangan darajasi, odamlarni jamiyatda o'zlarini ifoda etishga, yangi fikrlarni ilgari surishga va muammolarni hal qilishda faol ishtirok etishga undaydi. Misol uchun, ijtimoiy tarmoqlarda yoki ish joylarida tolerantlikni targ'ib qilish, shaxslarni ularning ijodiy fikrlarini erkin bildirishi va yangi tashabbuslarni amalga oshirishi uchun ilhomlantiradi. Agar jamiyatda tolerantlik bo'lmasa, shaxslar o'z fikrlarini bayon qilishda qo'rquvni sezadilar, natijada yangi g'oyalar va tashabbuslar rivojlanishdan to'xtaydi. Tolerantlik va tashabbuskorlik jamiyatni rivojlantirishda ikki tomonlama jarayonni tashkil etadi. Tashabbuskor shaxslar, yangi g'oyalar va yondashuvlar bilan jamiyatni yangilashda va rivojlantirishda asosiy rol o'ynaydi. Tolerant jamiyat esa, bu g'oyalarni erkin muhokama qilish, ularni amalga oshirish uchun sharoit yaratish, va farqlarga qarshi to'g'ri munosabatni saqlash orqali ushbu tashabbuslarni qo'llab-quvvatlaydi.

Shuningdek, tolerant jamiyatda shaxslar o'z tashabbuslarini amalga oshirishda turli to'siqlardan (irqiy, diniy yoki madaniy) holi bo'ladilar. Masalan, biror yangi loyiha yoki tashabbus, jamiyatning barcha qatlamlari tomonidan qabul qilinadi, chunki barcha insonlar o'z fikrlarini hurmat bilan taqdim etishadi va boshqalarga ham xuddi shunday munosabatda bo'lishadi. Tolerantlik va tashabbuskorlikni rivojlantirish shaxslarning tashabbuskorligini rivojlantirish va tolerantlikni targ'ib qilish uchun bir nechta chora-tadbirlar amalga oshirilishi kerak: Ta'lim va tarbiya: Tolerantlikni yoshdan boshlagan holda, maktablarda va ta'lim muassasalarida targ'ib qilish. Bu orqali yosh avlod farqlarga hurmat bilan qarashni o'rganadi va o'z fikrini erkin bildirishga o'rganadi. Ochiq muloqot va munosabatlar: Shaxslar orasida ochiq va samimiy muloqotni yo'lga qo'yish, bu esa turli fikrlarni anglash va hurmat qilishni osonlashtiradi. Innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash: Tolerant jamiyatda, yangi fikrlar va g'oyalarni ilgari surishga yordam beruvchi platformalarni yaratish, bu esa shaxslarning tashabbuskorligini oshiradi.

Xulosa

Shaxs tashabbuskorligi va tolerantlik jamiyatning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Tolerantlik jamiyatdagi farqlarga hurmat ko'rsatish va yangi g'oyalarni ilgari surishga yordam beradi, shaxslarni o'z tashabbuslarini amalga oshirishga undaydi. Bunday jamiyatda insonlar o'z fikrini erkin bildirishga, yangiliklar yaratishga va jamiyatni ijtimoiy va iqtisodiy jihatdan rivojlantirishga intilishadi. Shaxs tashabbuskorligini rivojlantirishda tolerantlik, uning muvaffaqiyatli va samarali bo'lishi uchun muhim shartdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xolmatov, S. (2019). Jamiyatdagi tolerantlik va ijtimoiy barqarorlik: Nazariy va amaliy yondashuvlar. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
2. Asimov, A. (2018). Tolerant jamiyatning ijtimoiy funktsiyalari. Journal of Social Sciences, 12(4), 45-56.
3. Mahmudov, M. (2017). Tolerantlik va shaxsiy erkinlik. Tashkent: Madaniyat va Ma'rifat.
4. Абидова, З.А. “Толерантность-основа интеграции науки и образования”. Современное образование (Узбекистан) 11(2016):28-33.
5. Nazarov, I. (2021). Innovatsiyalar va tashabbuskorlik: Jamiyatning rivojlanishdagi o'rni. Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
6. Peterson, R. (2015). Cultural Diversity and Social Integration. Cambridge University Press.
7. Baxtiyorov, S. (2018). Shaxsiy tashabbuskorlik va uning jamiyatga ta'siri. Journal of Human Studies, (2), 22-31.
8. Зиёда, Абидова. «ТОЛЕРАНТНОСТЬ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА». European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Tom4, No 10(2016)